

**УДК 697 (076)**

**М.Г. Тарасенко докт. техн. наук проф, К.М. Козак канд. техн. наук**  
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

## **ТАРИФНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ**

**M.G. Tarasenko Dr., Prof., K.M. Kozak Ph.D.**

### **TARIFF POLICY OF UKRAINE**

Приведення тарифів на паливно-енергетичні ресурси (ПЕР) для населення до більш обґрунтованого економічного рівня періодично розглядалося з початку проголошення незалежності України, але завжди з політичної точки зору. Ціни на енергоносії постійно зростали, а в тарифах для населення залишалося все менше і менше від ціни. Останнім часом залишилось практично лише політичне забарвлення.

Систематичне ігнорування законів економіки призвело до інфляції і змусило теперішнє керівництво країни почати виправляти ситуацію що склалася. Для цього, щоб розібратися чи правильну політику проводить теперішній уряд в тарифній політиці, проаналізуємо поведінку економічно розвинутих країнах в даному питанні.

Для прикладу розглянемо співвідношення тарифів для промислових підприємств і населення різних країн європейського континенту [1,2]. Аналіз показав, що самі високі тарифи спостерігаються в країнах, де зафіксований самий високий рівень життя. Крім того відбувається постійне їх зростання. Це обумовлено не тільки власне зростанням споживання ПЕР за рахунок зростання чисельності населення, прискорення урбанізації, підвищення рівня життя, активністю ринків країн, що розвиваються, але й виснаженням джерел вуглеводнів, спекуляціями на фінансових ринках та політичною нестабільністю. В Україні тарифи на енергоносії були найнижчими, нижче навіть ніж в Росії. Крім того і співвідношення цін для населення і промисловості мало неприродній перекис – ціни для промисловості були відчутно вищими ніж для населення. В європейських країнах – навпаки.

У зв'язку з тим, що найбільше ПЕР витрачається в опалювальний період, в першу чергу треба визначитися з вибором системи опалювання. В теперішній час існують наступні системи опалення і гарячого водопостачання: 1 – централізована із стаціонарними потужними котельнями та розгалуженими лініями теплопостачання; 2 – автономна для опалення окремо взятих будинків за допомогою дахових котелень; 3 – індивідуальна для опалення окремо взятих квартир, офісів та приватних будинків; 4 – акумулятивна, яка може бути не тільки централізованою, для опалення окремих мікрорайонів або груп будинків, але й автономною та індивідуальною. Вона ґрунтується, на накопиченні в баках-акумуляторах теплової енергії в години мінімального навантаження енергосистем (з 23<sup>00</sup> до 7<sup>00</sup> год.), коли тарифи на електроенергію мінімально низькі.

До підвищення з квітня 2015 р. цін на енергоносії населення за електроенергію оплачувало в залежності від спожитих обсягів за місяць: до 150 кВт×год. – 28,02 коп./(кВт×год.), а понад 150 кВт×год. – 36,48 коп./(кВт×год.); За природний газ – за умови, що облік здійснювався газовим лічильником і обсяг споживання не перевищував: а) 2500 м<sup>3</sup> на рік – 72,54 коп./ м<sup>3</sup>; б) 6000 м<sup>3</sup> на рік – 109,80 коп./ м<sup>3</sup>; в) 12000 м<sup>3</sup> на рік – 224,82 коп./ м<sup>3</sup>; г) 268,56 коп./ м<sup>3</sup>, якщо обсяг споживання природного газу перевищував 12000 м<sup>3</sup>. Це не спонукало населення до переходу від індивідуального газового опалення на індивідуальне електричне навіть при умові застосування теплових помпових установок. Найвигіднішим для населення в багатоповерхівках залишалося індивідуальне опалення та гаряче водопостачання, які не є абсолютно безпечними. Продукти згорання газу виводяться з приміщення на зовні і піднімаючись догори можуть попадати в результаті експльорації в квартири,

розташовані на вищих поверхах. В найгіршому положенні будуть мешканці останніх поверхів багатоповерхівок. У разі вибуху котла на першому поверсі можуть постраждати мешканці вище розташованих поверхів. Цього можна уникнути, якщо встановити дахові котельні. Але такий підхід в реаліях до 1 квітня 2015 р. зазнав повного краху.

Причини були дуже прості. По-перше, у разі встановлення дахової котельні пропадали переваги оплати за реально спожитий газ кожним окремо взятим мешканцем будинку. Об'єми споживання газу даховою котельнею були і будуть більшими за 2500 м<sup>3</sup> (6000 м<sup>3</sup>, 12000 м<sup>3</sup>) на рік, тому переваги в цінах за малі об'єми споживання газу переставали діяти. Оплату потрібно було здійснювати за найвищими цінами – 268,56 коп./м<sup>3</sup>. По-друге, не всі мешканці новобудов, заселення в які відбувається поступово протягом 5-10 років, вчасно здійснювали оплату за спожитий даховою котельнею газ. Це призводило з стрімкого зростання заборгованості. Результат – припинення подачі газу, незважаючи на зиму. Всі мешканці залишалися без тепла. Саме такий сценарій розвитку подій відбувся буквально у всіх новобудовах, де були встановлені дахові котельні. Мешканцям терміново без дозволів прийшлося встановлювати індивідуальне опалення. Дозволи оформлялися пізніше. Такі негаразди не виникають тоді, коли будинок належить юридичній особі, яка й так платить за найвищою ціною.

Таким чином для встановлення соціальної справедливості й створення умов для якнайширшого впровадження автономного опалення окремо взятих будинків за допомогою дахових котельнь необхідно щоб тарифи на енергоносії були однаковими для всіх споживачів і здійснювався по квартирний облік спожитих енергоносіїв. Для квартир, в яких власники не проживають і їх тепловий лічильник не контролює поступлення теплової енергії через стіни, стелю та підлогу сусідів, ввести коефіцієнти, які б давали можливість достовірно визначати рівень оплати за пасивне споживання теплової енергії. Очевидно, що величина цих коефіцієнтів буде залежати від кількості не заселених квартир і характеру їхнього контактування з сусідами і оточуючим середовищем. Тобто величини площ контактування огорожувальних конструкцій квартири з опалювальними та неопалювальними об'ємами. Для цього необхідно провести відповідні науково-дослідні роботи.

#### Висновки.

1. Підвищення з 1 квітня 2015 р. цін на паливно-енергетичні ресурси і зменшення нічного тарифу на електроенергію є абсолютно правильним. Воно сприяє не тільки вирівнюванню графіків навантаження, але й впровадженню теплових помпових установок та акумулятивних систем опалення й гарячого водопостачання.

2. Враховуючи те, що електрична і тепла енергія це товар з нееластичним попитом як високі, так і низькі тарифи мають колосальний вплив на формування цінових сигналів у споживачів при купівлі електропобутових приладів, навичок енергозбереження і ефективного використання енергоресурсів та раціональних підходів при виборі систем опалення. При високих цінах споживач прагне купувати енергоефективну техніку, активно проводить утеплення будинків та впроваджує автоматизовані системи керування.

3. Надання пільгових кредитів на утеплення будинків і встановлення сучасних опалювальних приладів однозначно призведе до скорочення об'ємів споживання ПЕР не тільки за рахунок збільшення теплового опору зовнішніх огорожувальних конструкцій будівель, але й більш широкого використання відновлюваних джерел енергії.

#### Література

1. Костышена Н. О тарифах для населения и не только. / Н. Костышена // Энергетическая политика Украины. – 2005. – №10. – С. 20-14.

2. [www.nerc.gov.ua](http://www.nerc.gov.ua) Національна комісія регулювання енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП).